

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

CARL OTTO LENZ

της 24ης Μαρτίου 1994 *

*Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,*

«ripistrelli». Για λόγους απλότητας, στο εξής θα χρησιμοποιώ για τα προϊόντα αυτά τις εκφράσεις «μηροί με τεμάχιο ράχης» και «φτερούγες με τεμάχιο ράχης».

A — Εισαγωγή

1. Η προκειμένη υπόθεση δίδει στο Δικαστήριο την ευκαιρία να ασχοληθεί διεξοδικότερα με την ανατομία του κοτόπουλου (*Gallus gallus domesticus*).

3. Η εταιρία Voogd, στις αιτήσεις της για τη χορήγηση επιστροφών λόγω εξαγωγής, περιέγραψε προφανώς τα εν λόγω προϊόντα ως «μηρούς» ή «φτερούγες» αντιστοίχως και ζήτησε να της χορηγηθούν οι επιστροφές λόγω εξαγωγής που προβλέπονται για τα προϊόντα αυτά. Ως εκ τούτου, οι αρμόδιες για τη χορήγηση των επιστροφών αρχές των Κάτω Χωρών φρονούν ότι η εταιρία Voogd προέβη συναφώς σε ψευδείς δηλώσεις. Κατά της εταιρίας Voogd ασκήθηκε, με βάση αυτά τα πραγματικά περιστατικά, ποινική δίωξη και η υπόθεση ήλθε προς εκδίκαση ενώπιον του *Gerechtshof* της Χάγης.

2. Η εταιρία M. Voogd Vleesimport en -export BV (στο εξής: Voogd) εξήγαγε κατά τα έτη 1987 και 1988 διάφορες παρτίδες κρέατος πουλερικών προς τρίτα κράτη και ζήτησε να της χορηγηθούν συναφώς επιστροφές λόγω εξαγωγής. Όπως προκύπτει από τη Διάταξη περί παραπομπής, τα επίμαχα στην παρούσα υπόθεση προϊόντα είναι, πρώτον, μηροί κοτόπουλων με (τεμάχιο) ράχι(ς) (χωρίς ουρά) και, δεύτερον, εμπρόσθια τεμάχια ράχης με φτερούγες που προέρχονται (κυρίως) από Ιταλούς προμηθευτές και χαρακτηρίζονται από αυτούς, μεταξύ άλλων, ως

4. Το *Gerechtshof* ζήτησε από το Δικαστήριο να αποφανθεί επί των ακολούθων προδικαστικών ερωτημάτων:

«1.1) Τι σημαίνουν, κατ' ορθή ερμηνεία των παραρτημάτων των κατωτέρω κανονισμών της Επιτροπής, οι κατωτέρω στα στοιχεία α' μέχρι στ' παρατιθέμενες περιγραφές των προϊόντων κρέατος πουλερικών τα οποία ανήκουν στις κλάσεις που αναφέρονται κατωτέρω σχετικά με την επιστροφή λόγω εξαγω-

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

<p>γής στον τομέα του κρέατος πουλερικών:</p>	<p>Κλάση: 02.02 Β ΙΙ εκ η)</p>
<p>α) Περιγραφή: “Β.Μέρη πουλερικών (έτερα των παραπροϊόντων):</p>	<p>Κανονισμοί: (ΕΟΚ) 1151/87 και (ΕΟΚ) 2800/87</p>
<p>ΙΙ. Μη αποστεωμένα:</p>	
<p>ε) Μηροί και τεμάχια μηρών: 3. Ετέρων πουλερικών”</p>	<p>δ) Περιγραφή: “Τεμάχια και παραπροϊόντα πουλερικών, άλλα από τα συνκώτια, κατεψυγμένα, από πετεινούς ή κόττες, τεμάχια με κόκκαλα: Μηροί και τεμάχια μηρών”</p>
<p>Κλάση: 02.02 Β ΙΙ ε) 3</p>	
<p>Κανονισμοί: (ΕΟΚ) 1151/87 της Επιτροπής, της 27ης Απριλίου 1987 (ΕΕ L 111, σ. 21), που άρχισε να ισχύει την 1η Μαΐου 1987 και (ΕΟΚ) 2800/87 της Επιτροπής, της 18ης Σεπτεμβρίου 1987 (ΕΕ L 268, σ. 47), που άρχισε να ισχύει στις 21 Σεπτεμβρίου 1987</p>	<p>Κλάση: 0207 41 51 000</p>
<p>β) Περιγραφή: “Β.Μέρη πουλερικών (έτερα των παραπροϊόντων):</p>	<p>Κανονισμός: (ΕΟΚ) 3846/87 της Επιτροπής, της 17ης Δεκεμβρίου 1987 (ΕΕ L 366, σ. 1), που άρχισε να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 1988</p>
<p>ΙΙ. Μη αποστεωμένα:</p>	
<p>α) Ημίση και τέταρτα: 1. Αλεκτόρων, ορνίθων και ορνιθίων”</p>	<p>ε) Περιγραφή: “Τεμάχια και παραπροϊόντα πουλερικών, άλλα από τα συνκώτια, κατεψυγμένα, από πετεινούς ή κόττες, τεμάχια με κόκκαλα: Άλλα: Μισά ή τέταρτα, χωρίς ουρά”</p>
<p>Κλάση: 02.02 Β ΙΙ α) 1</p>	
<p>Κανονισμοί: (ΕΟΚ) 1151/87 και (ΕΟΚ) 2800/87</p>	
<p>γ) Περιγραφή: “Β.Μέρη πουλερικών (έτερα των παραπροϊόντων):</p>	<p>Κλάση: 0207 41 71 100</p>
<p>ΙΙ. Μη αποστεωμένα:</p>	
<p>η) έτερα”</p>	<p>Κανονισμός: (ΕΟΚ) 3846/87</p>

στ) Περιγραφή: “Τεμάχια και παρα-
προϊόντα πουλερι-
κών, άλλα από τα
συκώτια, κατεψυγ-
μένα, από πετεινούς
ή κόττες, τεμάχια με
κόκκαλα:
Άλλα: — άλλα”
Κλάση: 0207 41 71 900
Κανονισμός: (ΕΟΚ) 3846/87;

1.2) Σε ποια κλάση υπάγονταν οι μηροί
πετεινών ή ορνίθων με (τεμάχιο) ρά-
χι(ς) (χωρίς ουρά)

— κατά την περίοδο από την 1η
Μαΐου 1987 μέχρι την 1η Νοεμ-
βρίου 1987;

— κατά την περίοδο από την 1η
Ιανουαρίου 1988 μέχρι την 1η
Οκτωβρίου 1988;

1.3) Σε περίπτωση που το ερώτημα αυτό
δεν επιδέχεται γενική απάντηση, αλλά
εξαρτάται από το μέγεθος του μέρους
της ράχης:

Πόσο μεγάλο πρέπει να είναι αυτό το
μέρος και σε ποιο μέρος και κατά
ποιο τρόπο πρέπει να έχει αποκοπεί,
προκειμένου να μπορεί ο μηρός
του πετεινού ή της όρνιθας με (το
τεμάχιο της) ράχι(ς) (χωρίς ουρά) να
υπαχθεί σε μία από τις κλάσεις που
αναφέρονται ανωτέρω στο ερώτημα

1.1., α' έως στ' (όπως ίσχυαν κατά τις
προαναφερθείσες περιόδους);

2.1) Τι σημαίνουν, κατ' ορθή ερμηνεία των
παραρτημάτων των κατωτέρω κανονι-
σμών της Επιτροπής, οι κατωτέρω στα
στοιχεία α' και β' παρατιθέμενες περι-
γραφές των προϊόντων κρέατος πουλε-
ρικών τα οποία ανήκουν στις κλάσεις
που αναφέρονται κατωτέρω σχετικά με
την επιστροφή λόγω εξαγωγής στον
τομέα του κρέατος πουλερικών;

α) Περιγραφή: “Β.Μέρη πουλερικών
(έτερα των παρα-
προϊόντων):

II. Μη αποστεωμένα:

β) πτέρυγες ολόκληρες,
έσω και άνευ των
άκρων”

Κλάση: 02.02 Β II β)
Κανονισμός: (ΕΟΚ) 267/87 της
Επιτροπής, της 28ης
Ιανουαρίου 1987
(EE L 26, σ. 33), που
άρχισε να ισχύει την
1η Φεβρουαρίου
1987
και
(ΕΟΚ) 1151/87

β) Περιγραφή: “Τεμάχια και παρα-
προϊόντα πουλερι-
κών, άλλα από τα
συκώτια, κατεψυγ-
μένα, από πετεινούς
ή κόττες, τεμάχια με
κόκκαλα:
Φτερούγες ολόκλη-
ρες, έσω και χωρίς
τα άκρα”

Κλάση: 0207 41 21 000
Κανονισμός: (ΕΟΚ) 3846/87;

2.2) Σε ποια από τις αναφερόμενες στα ερωτήματα 2.1., στοιχεία α' ή στοιχείο β', ή 1.1., στοιχεία γ', κλάσεις υπάγονταν τα εμπρόσθια τεμάχια ράχης με πτέρυγες από πετεινούς ή κότες

— κατά την περίοδο από την 1η Φεβρουαρίου 1987 έως την 1η Νοεμβρίου 1987;

— κατά την περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 1988 μέχρι την 1η Σεπτεμβρίου 1988;

2.3) Σε περίπτωση που το ερώτημα αυτό δεν επιδέχεται γενική απάντηση, αλλά εξαρτάται από τον τρόπο με τον οποίο έχει αποκοπεί το μέρος αυτό: πώς πρέπει να πραγματοποιείται η αποκοπή, ώστε να μπορούν οι πτέρυγες με ένα τεμάχιο ράχης να υπαχθούν σε μία από τις κλάσεις που αναφέρονται στα ερωτήματα 2.1., στοιχεία α' και β', και 1.1., στοιχείο γ' (όπως ίσχυαν κατά τις προαναφερθείσες περιόδους);»

B — Η γνώμη μου επί της υποθέσεως

5. Συμφωνώ με την άποψη της Επιτροπής ότι τα ερωτήματα που υποβλήθηκαν για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως πρέπει να αναδιατυπωθούν. Εάν εδίδετο απάντηση

στα ερωτήματα υπό 1.1 και 2.1, αυτό θα σήμαινε ότι το Δικαστήριο θα έπρεπε να ερμηνεύσει την έννοια και το περιεχόμενο των σχετικών δασμολογικών κλάσεων τελειώς γενικά και αφηρημένα. Δεν μπορεί να είναι αυτή η αποστολή του Δικαστηρίου. Από τον συσχετισμό όμως των προδικαστικών ερωτημάτων συνάγεται αδιαμφισβήτητα ότι το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσία να λάβει απάντηση στο ερώτημα σε ποια από τις δασμολογικές κλάσεις που αναφέρει πρέπει να υπαχθεί ο μηρός με τεμάχιο ράχης και η φτερούγα με τεμάχιο ράχης. Σε περίπτωση που η απάντηση στο ερώτημα αυτό εξαρτάται από το μέγεθος του τεμαχίου ράχης και/ή από τον τρόπο με τον οποίο έχει αποκοπεί το τεμάχιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο αντίστοιχες διευκρινίσεις και ως προς το ζήτημα αυτό.

6. Με τα προδικαστικά ερωτήματα υπό 1. 2 και 2.2 το αιτούν δικαστήριο ζητεί απάντηση στο ερώτημα σε ποια από τις δασμολογικές κλάσεις που παραθέτει υπάγονταν τα οικεία προϊόντα κατά τις περιόδους από την 1η Μαΐου 1987 έως την 1η Νοεμβρίου 1987 και από την 1η Ιανουαρίου 1988 έως την 1η Οκτωβρίου 1988 στη μία περίπτωση (μηροί με τεμάχιο ράχης) και κατά τις περιόδους από την 1η Φεβρουαρίου 1987 έως την 1η Νοεμβρίου 1987 και από την 1η Ιανουαρίου 1988 έως την 1η Σεπτεμβρίου 1988 στην άλλη περίπτωση (φτερούγες με τεμάχιο ράχης).

Για λόγους σαφήνειας, θα απαριθμήσω καταρχάς στο σημείο αυτό, με χρονολογική σειρά και αναφέροντας την ημερομηνία που τέθηκαν σε ισχύ, τους κανονισμούς της Επιτροπής περί του καθορισμού των επιστρο-

- φών λόγω εξαγωγής στον τομέα του κρέατος πουλερικών, οι οποίοι ίσχυαν κατά τις επίμαχες χρονικές περιόδους.
- Κανονισμός 158/88⁴: 23η Ιανουαρίου 1988
  - Κανονισμός 717/88⁵: 21η Μαρτίου 1988
  - Κανονισμός 267/87: 1η Φεβρουαρίου 1987
  - Κανονισμός 1792/88⁶: 1η Ιουλίου 1988
  - Κανονισμός 1151/87: 1η Μαΐου 1987
  - Κανονισμός 2882/88⁷: 1η Οκτωβρίου 1988
  - Κανονισμός 2303/87¹: 1η Αυγούστου 1987
  - Κανονισμός 2800/87: 21η Σεπτεμβρίου 1987
  - Κανονισμός 3205/87²: 1η Νοεμβρίου 1987
  - Κανονισμός 3865/87³: 1η Ιανουαρίου 1988

Στα προδικαστικά ερωτήματα δεν γίνεται αναφορά στον κανονισμό 2303/87. Δεδομένου όμως ότι οι κρίσιμες για την παρούσα υπόθεση δασμολογικές κλάσεις, που απαριθμούνται στο παράρτημα του κανονισμού αυτού, ταυτίζονται με εκείνες του παραρτήματος των κανονισμών 267/87, 1151/87 και 2800/87, παρέλκει η ιδιαίτερη αναφορά στον κανονισμό αυτό. Η ίδια παρατήρηση ισχύει και για τα προδικαστικά ερωτήματα υπό 2, τα οποία δεν παραπέμπουν στους κανονισμούς 2303/87 και 2800/87, μολονότι οι εν λόγω κανονισμοί αφορούν τη χρονική περίοδο στην οποία αναφέρεται το ερώτημα υπό 2.2.

1 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 2303/87, της 30ής Ιουλίου 1987 (ΕΕ L 209, σ. 56).
 2 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 3205/87, της 27ης Οκτωβρίου 1987 (ΕΕ L 306, σ. 7).
 3 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 3865/87, της 22ας Δεκεμβρίου 1987 (ΕΕ L 363, σ. 40).

4 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 158/88, της 20ής Ιανουαρίου 1988 (ΕΕ L 18, σ. 12).
 5 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 717/88, της 18ης Μαρτίου 1988 (ΕΕ L 74, σ. 37).
 6 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 1792/88, της 24ης Ιουνίου 1988 (ΕΕ L 158, σ. 24).
 7 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 2882/88, της 19ης Σεπτεμβρίου 1988 (ΕΕ L 260, σ. 37).

Όσον αφορά τους κανονισμούς που ίσχυαν κατά τη χρονική περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 1988 έως την 1η Σεπτεμβρίου (ή την 1η Οκτωβρίου) 1988, όλες αυτές οι διατάξεις χρησιμοποιούν την ονοματολογία που καθιέρωσε ο κανονισμός (ΕΟΚ) 3846/87 της Επιτροπής, της 17ης Δεκεμβρίου 1987, που καθορίζει την ονοματολογία των γεωργικών προϊόντων για τις επιστροφές κατά την εξαγωγή (ΕΕ L 366, σ. 1). Δεδομένου ότι ο κανονισμός 3846/87 δεν υπέστη, κατά την προαναφερόμενη περίοδο, καμία τροποποίηση — όσον αφορά τα εν προκειμένω κρίσιμα προϊόντα — δεν είναι αναγκαίο στο σημείο αυτό να εξετασθούν διεξοδικότερα οι κατ' ιδίαν κανονισμοί περί καθορισμού των επιστροφών λόγω εξαγωγής για το έτος 1988.

Ως προς την κατάταξη του μηρού με τεμάχιο ράχης

7. Από την εξέταση του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος προκύπτει ότι το αιτούν δικαστήριο ερωτά εάν ο μηρός με τεμάχιο ράχης πρέπει να υπαχθεί σε μία από τις τρεις δασμολογικές κλάσεις, τις οποίες μπορούμε, απλουστεύοντας, να συνοψίσουμε ως εξής: «τεταρτημόριο», «μηροί» και «άλλα».

Δεν αμφισβητείται ότι καμία από αυτές τις δασμολογικές κλάσεις δεν ορίζεται στους κανονισμούς 1151/87, 2800/87 και 3846/87, που πρέπει να εξετασθούν εν προκειμένω.

8. Με αυτό το δεδομένο, είναι σκόπιμο να ανατρέξουμε στις διατάξεις της τελωνειακής

νομοθεσίας. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 11, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2777/75 του Συμβουλίου, της 29ης Οκτωβρίου 1975, περί κοινής οργάνωσης αγοράς στον τομέα του κρέατος πουλερικών⁸ — στον οποίο στηρίζονται οι προαναφερόμενοι κανονισμοί της Επιτροπής — για τη δασμολογική κατάταξη των προϊόντων, τα οποία αφορά ο κανονισμός αυτός, ισχύουν οι γενικές διατάξεις περί δασμολογικής κατατάξεως και οι ειδικοί κανόνες για την εφαρμογή του Κοινού Δασμολογίου.

9. Βέβαια από τις διατάξεις αυτές της τελωνειακής νομοθεσίας δεν μπορεί να συναχθεί κανένα συμπέρασμα σχετικά με την ερμηνεία που πρέπει να δοθεί στις κρίσιμες εν προκειμένω δασμολογικές κλάσεις «μηροί (και τεμάχια μηρών)» καθώς και «άλλα». Οι διατάξεις όμως αυτές περιέχουν — όπως αναγνώρισε η Επιτροπή κατά την προφορική διαδικασία — ορισμένες ενδείξεις για την ερμηνεία των εννοιών «ημίση» και «τεταρτημόριο». Στις επεξηγηματικές σημειώσεις για το Κοινό Δασμολόγιο⁹ αναφέρεται συναφώς ότι ως «ημίση» νοούνται το αριστερό και το δεξιό ήμισυ του ζώου «τα οποία έχουν αποχωριστεί με διαμήρη τομή κατά μήκος της πλάτης». Ως «τεταρτημόρια» ορίζονται τα «οπίσθια τεταρτημόρια, που αποτελούνται από την κνήμη, τον μηρό, το οπίσθιο τμήμα της ράχης και τμήμα της ουράς· επίσης τα εμπρόσθια τεταρτημόρια,

⁸ — ΕΕ ειδ. έκδ. 03/014, σ. 71.

⁹ — Πριν από την 1η Ιανουαρίου 1988 ίσχυαν οι Επεξηγηματικές Σημειώσεις περί της ΟΣΤΣ (Ονοματολογίας του Συμβουλίου Τελωνειακής Συνεργασίας). Μετά την καθιέρωση της Συνδυασμένης Ονοματολογίας την 1η Ιανουαρίου 1988, κρίσιμες είναι οι Επεξηγηματικές Σημειώσεις για τη Συνδυασμένη Ονοματολογία. Για το επίμαχο χρονικό διάστημα (1987-1988) και τα δύο κείμενα έχουν, όσον αφορά το προκείμενο ζήτημα, ταυτόσημο περιεχόμενο.

που αποτελούνται κυρίως από το μισό στήθος με τη φτερούγα».

συνιστά «οπίσθιο τεταρτημόριο που αποτελείται από κνήμη, μηρό» και «οπίσθιο τμήμα ράχης»¹⁰.

10. Σύμφωνα με τα όσα αναφέρει το αιτούν δικαστήριο, το υπό κρίση προϊόν δεν περιλαμβάνει κανένα κομμάτι ουράς. Από αυτό συνάγεται ότι ο εν λόγω μηρός με τεμάχιο ράχης δεν είναι «τεταρτημόριο» και επομένως δεν υπάγεται στη δασμολογική κλάση 02.02. Β. II α) 1. των κανονισμών 1151/87 και 2800/87. Ο εκπρόσωπος της εταιρίας Voogd, επισήμανε, βέβαια, κατά την προφορική διαδικασία ότι η ουρά ενός κοτόπουλου είναι ένα πολύ μικρό κομμάτι, το οποίο, σε σύγκριση με άλλα κομμάτια, είναι μάλλον ασήμαντο. Το γεγονός όμως αυτό και μόνο δεν δικαιολογεί τον παραμερισμό της προϋποθέσεως ότι ένα οπίσθιο τεταρτημόριο πρέπει να περιλαμβάνει και τεμάχιο ουράς. Αυτό θα ήταν δυνατό μόνον αν η νομοθεσία παρείχε συναφείς ενδείξεις, οι οποίες δεν υφίστανται εν προκειμένω. Ενόψει των διατάξεων του κανονισμού 3846/87, μπορούμε επίσης να υποθέσουμε ότι η ύπαρξη της ουράς είναι εξαιρετικά σημαντική για το ζήτημα των επιστροφών λόγω εξαγωγής.

11. Αντιθέτως, η δασμολογική κλάση 0207.41.71.100 του κανονισμού 3846/87 αφορά τα ημίση και τα τεταρτημόρια «χωρίς ουρά». Δεν πρόκειται για σύμπτωση, δεδομένου ότι στον κανονισμό αυτό υπάρχει πράγματι μία άλλη δασμολογική κλάση (η 0207.41.11.000) για τα «ημίση και τεταρτημόρια». Η διαφορά μεταξύ αυτών των δύο δασμολογικών κλάσεων έγκειται, συνεπώς, στο ότι στη μία περίπτωση πρέπει να υπάρχει η ουρά (ή ένα τμήμα της), ενώ στην άλλη περίπτωση η ουρά λείπει. Επομένως, ο υπό κρίση μηρός με τεμάχιο ράχης θα μπορούσε να υπαχθεί στη δασμολογική κλάση 0207.41.71.100 του κανονισμού 3846/87. Η υπαγωγή αυτή προϋποθέτει ότι το επίμαχο προϊόν

Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει αν συντρέχει η περίπτωση αυτή. Προς τούτο, το εθνικό δικαστήριο θα πρέπει, ελλείψει ακριβεστερών διατάξεων του κοινοτικού δικαίου, να λάβει υπόψη του, όσον αφορά το ζήτημα πώς πρέπει να αποκόπεται ένα οπίσθιο τεταρτημόριο, τα εθνικά δεδομένα και τις εθνικές συνήθειες. Οι προαναφερθείσες επεξηγηματικές σημειώσεις για το Κοινό Δασμολόγιο δεν παρέχουν, κατά την άποψή μου, καμία περαιτέρω βοήθεια. Στις σημειώσεις αυτές περιγράφεται βέβαια πώς πρέπει να κόβεται ένα ήμισυ. Δεν προβλέπεται, όμως, ότι το «οπίσθιο τεταρτημόριο» πρέπει υποχρεωτικά να αποκόπεται από ήμισυ που έχει αποκοπεί κατ' αυτόν τον τρόπο¹¹.

12. Ας εξετάσουμε τώρα το ζήτημα αν στην περίπτωση του μηρού με τεμάχιο ράχης πρόκειται για «μηρό» ή για «άλλο» κατά την έννοια των προαναφερομένων κανονισμών. Φυσικά, το ζήτημα αυτό τίθεται, όσον

10 — Βλ. ανωτέρω το σημείο 9, στο τέλος.

11 — Το ζήτημα αυτό διευκρινίζεται από τη νυν ισχύουσα ρύθμιση σχετικά με την εμπορία του κρέατος των πουλερικών. Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 1906/90 του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 1990 (ΕΕ L 173, σ. 1), θέσπισε ορισμένους κανόνες εμπορίας για το κρέας πουλερικών. Οι λεπτομέρειες εφαρμογής του κανονισμού αυτού καθορίστηκαν με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1538/91 της Επιτροπής, της 5ης Ιουνίου 1991 (ΕΕ L 143, σ. 11). Στο άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο α', το ήμισυ ορίζεται ως το μισό σφάγιο που προέρχεται από δικήμηνη τομή επί του στέθνου και της σπονδυλικής στήλης ως τεταρτημόριο νεύσει (το αποτέλεσμα της τομής του μισού σφαγίου σε δύο κομμάτια (παράγραφος 2, στοιχείο β')). Οι κανόνες όμως αυτοί θεσπίστηκαν μετά το εν προκειμένω κρίσιμο χρονικό διάστημα και, άρα, δεν μπορεί να γίνει επίκλησή τους (βλ. κατωτέρω σημείο 13).

αφορά τον μετά τη θέση σε ισχύ του κανονισμού 3846/87 χρόνο, μόνο στην περίπτωση που το εθνικό δικαστήριο καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το επίμαχο προϊόν δεν είναι «τεταρτημόριο», κατά την έννοια που αναφέρθηκε ανωτέρω.

την περιγραφή: «τεμάχια και παραπροϊόντα πουλερικών, άλλα από τα συκώτια, κατεψυγμένα: από πετεινούς ή κόττες: τεμάχια: με κόκκαλα: άλλα: — Μέρη που περιλαμβάνουν ένα ολόκληρο μηρό ή τεμάχιο μηρού και ένα τεμάχιο ράχης που δεν υπερβαίνει το 25 % του συνολικού βάρους»¹³.

13. Με τις γραπτές παρατηρήσεις της η Επιτροπή παρέπεμψε συναφώς στη νυν ισχύουσα ρύθμιση για την εμπορία του κρέατος πουλερικών. Αν η ρύθμιση αυτή μπορούσε να εφαρμοστεί, θα ήταν πράγματι πρόσφορη, από απόψεως περιεχομένου, να δώσει σαφή απάντηση στο ζήτημα που εξετάζεται εν προκειμένω. Στο άρθρο 1, παράγραφος 2, του κανονισμού 1538/91¹² ορίζονται, υπό τον τίτλο «τεμάχια πουλερικών» τα εξής:

Προφανώς οι διατάξεις αυτές — όπως υποστήριξε ο εκπρόσωπος της εταιρίας Voogd κατά την προφορική διαδικασία — θεσπίστηκαν ακριβώς με τον σκοπό να διαλυθούν οι ασάφειες που ανακύπτουν σε περιπτώσεις όπως η προκειμένη. Είναι αυτονόητο ότι οι εν λόγω διατάξεις, οι οποίες θεσπίστηκαν μετά το εν προκειμένω κρίσιμο χρονικό διάστημα (1987/88), δεν επιτρέπεται να επηρεάσουν την ερμηνεία της νομοθεσίας που ίσχυε κατά τον χρόνο των κρίσιμων εν προκειμένω περιστατικών¹⁴.

«ε) πόδι: το μηριαίο οστόν, το κνημιαίο οστόν και η περόνη μαζί με το μυϊκό σύστημα που τα περιβάλλει. Οι δύο τομές πρέπει να πραγματοποιούνται πάνω στις κλειδώσεις.

στ) πόδι από κοτόπουλο με ένα κομμάτι της ράχης προσκολλημένο επάνω του: εφόσον το βάρος του δεύτερου μέρους δεν υπερβαίνει το 25 % του συνολικού βάρους του κομματιού».

14. Επομένως, ανακύπτει το ερώτημα ποια είναι η έννοια της δασμολογικής κλάσεως «μηρός» κατά το κρίσιμο εν προκειμένω χρονικό διάστημα. Κατά την προφορική διαδικασία, ο εκπρόσωπος της Επιτροπής οροθέτησε επακριβώς το ζήτημα αυτό: Πρέπει ο «μηρός» να μη θεωρείται πλέον ως «μηρός», όταν του έχει προσκολληθεί ένα τεμάχιο ράχης;

Πρέπει να σημειωθεί ότι, στο μεταξύ, και ο κανονισμός 3846/87 έχει υποστεί ανάλογες τροποποιήσεις. Τώρα περιλαμβάνει μία δασμολογική κλάση 02.07.41.71.200 με

Η Επιτροπή επισήμανε ορθώς, κατά την προφορική διαδικασία, ότι όταν η κοπή των

13 — Βλ. τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3567/93 της Επιτροπής, της 21ης Δεκεμβρίου 1993, που τροποποιεί τον κανονισμό 3846/87 (ΕΕ L 327, σ. 1).

14 — Απόφαση της 18ης Ιανουαρίου 1984 στην υπόθεση 327/82, ΕΚΟ κατά Produktieschap voor Vee en Vlees (Σύλλογη 1984, σ. 107, σκέψη 22).

12 — Βλ. ανωτέρω υποσημείωση 11.

σφαγίων γίνεται με μηχανές — πράγμα που μάλλον αποτελεί τον κανόνα — είναι αδύνατο να αποφευχθεί να παραμείνει προσκολλημένο στον μηρό ένα σχετικά μικρό τεμάχιο της ράχης. Αυτό επιβεβαιώνεται και από την ειδική βιβλιογραφία που συμβουλευθήκαμε¹⁵. Σύμφωνα με τον προαναφερθέντα κανονισμό 1538/91, στην περίπτωση του μηρού, οι τομές πρέπει να πραγματοποιούνται «πάνω στις κλειδώσεις». Ο κανονισμός αυτός, μολονότι — όπως ήδη αναφέρθηκε — δεν μπορεί να εφαρμοστεί εν προκειμένω, δίνει ωστόσο τη δυνατότητα συναγωγής ορισμένων συμπερασμάτων για την παρούσα υπόθεση. Προς το τέλος του άρθρου 1, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού αναφέρεται συγκεκριμένα ότι στην περίπτωση ορισμένων προϊόντων (στα οποία συγκαταλέγονται και τα «πόδια» ή οι «μηροί») τα τεμάχια μπορούν, μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1991, να κόβονται «κοντά στις κλειδώσεις». Από αυτό συνάγεται ότι, κατά την έκδοση του κανονισμού αυτού, ως «μηρός» δεν θεωρούνταν κατά την εκάστοτε κρατούσα στα κράτη μέλη άποψη, μόνον ο μηρός καθαυτός¹⁶. Είναι, επομένως, δυνατό να είναι απόλυτα ορθή η άποψη που διατύπωσε η εταιρία Voogd, απαντώντας σε γραπτή ερώτηση του Δικαστηρίου, ότι στις Κάτω Χώρες η έννοια του «μηρού από κοτόπουλο» δεν περιορίζεται στον μηρό υπό ανατομική έννοια, αλλά περιλαμβάνει πάντα «κάτι περισσότερο».

15. Η Επιτροπή υποστήριξε ότι η απάντηση στο ερώτημα σχετικά με την οριοθέτηση των δύο δασμολογικών κλάσεων μπορεί να συναχθεί αδιαμφισβήτητα από τη ρύθμιση περί εμπορίας για το κρέας πουλερικών. Η κοινή οργάνωση αγοράς για το κρέας πουλερικών

βασίζεται στον προαναφερθέντα κανονισμό 2777/75. Σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού, οι εισφορές επί των τεμαχίων πουλερικών υπολογίζονται σε συνάρτηση με τη σχέση βάρους που υφίσταται μεταξύ των διαφόρων προϊόντων¹⁷. Οι εν λόγω συντελεστές λαμβάνονται υπόψη και για τον καθορισμό των επιστροφών λόγω εξαγωγής¹⁸. Εάν ένα προϊόν που περιλαμβάνει συγχρόνως και άλλα τεμάχια πουλερικού κατατασσόταν, παρ' όλα αυτά, σε ορισμένη δασμολογική κλάση, η ισορροπία στην οποία στηρίζεται ο υπολογισμός των εκάστοτε επιστροφών λόγω εξαγωγής θα διαταρασσόταν, κατά την άποψη της Επιτροπής, αισθητά.

16. Η επιχειρηματολογία αυτή της Επιτροπής δεν μπορεί εύκολα να αντικρουσθεί. Ενόσω το κοινοτικό δίκαιο προβλέπει επιστροφές λόγω εξαγωγής και ενόσω προβλέπονται για τα διάφορα τεμάχια του κοτόπουλου διαφορετικά ποσά, πρέπει να γίνεται σαφής διάκριση μεταξύ των τεμαχίων αυτών. Διαφορετικά θα ήταν αδύνατη η αποτροπή των καταστρατηγήσεων¹⁹.

Συγχρόνως όμως μου φαίνεται ότι η επιχειρηματολογία αυτή δεν μπορεί να αξιοποιηθεί στην προκειμένη περίπτωση. Από τις αναλύσεις της Επιτροπής δηλαδή δεν είναι δυνατόν να συναχθεί πώς πρέπει συγκεκριμένα να γίνεται η οριοθέτηση. Βέβαια η

15 — Βλ. S. Scholyssek, *Geflügel*, Στουτγάρδη 1987, σ. 91 (με σχήματα και απεικονίσεις). Το βιβλίο αυτό τέθηκε ευγενώς στη διάθεσή μου από το Γερμανικό Τεχνικό Λύκειο του Ellerbück.

16 — Χρησιμοποίησα εδώ αυτή τη μη επιστημονική έκφραση για να χαρακτηρίσω τον μηρό που έχει αποκοπεί πάνω στις κλειδώσεις.

17 — Εν ανάγκη, ο υπολογισμός γίνεται βάσει της μέσης σχέσεως μεταξύ των εμπορικών τους αξιών. Οι συντελεστές αυτοί καθορίστηκαν με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3011/79 της Επιτροπής, της 20ής Δεκεμβρίου 1979 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/027, σ. 176).

18 — Άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2779/75 του Συμβουλίου, της 29ης Οκτωβρίου 1975, περί θεσπίσεως στον τομέα του κρέατος πουλερικών των γενικών κανόνων για τη χορήγηση επιστροφών κατά την εξαγωγή και των κριτηρίων για τον καθορισμό του ύψους αυτών (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/014, σ. 84).

19 — Πρέπει να σημειωθεί ότι ο εκπρόσωπος της Επιτροπής υποστήριξε κατά την προφορική διαδικασία την άποψη ότι τα προϊόντα που εξήγαγε η εταιρία Voogd είχαν επτήρες κοπέλ έτσι ώστε να περιλαμβάνουν ένα τεμάχιο ράχης.

Επιτροπή εξετάζει αρχικά το ενδεχόμενο μήπως ο μηρός, στις περιπτώσεις στις οποίες είναι προσκολλημένο επάνω του ένα μικρό κομμάτι της ράχης, θα μπορούσε παρ' όλα αυτά να εξακολουθεί να θεωρείται «μηρός» κατά την έννοια των εν προκειμένω εξεταζομένων κανονισμών. Βέβαια, αν το βάρος του κομματιού της ράχης είναι μεγαλύτερο από το 25 % του συνολικού βάρους, συντρέχει οπωσδήποτε υπέρβαση του περιθωρίου ανοχής. Ωστόσο, με τα τελικά συμπεράσματά της, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο μηρός με τεμάχιο ράχης πρέπει να υπαχθεί στη δασμολογική κλάση «άλλα». Η θέση αυτή στηρίζεται προφανώς στην αντίληψη (την οποία εξέθεσε διεξοδικότερα ο εκπρόσωπος της Επιτροπής κατά την προφορική διαδικασία) ότι ως «μηρός» πρέπει να νοείται μόνον ο μηρός υπό ανατομική έννοια και ότι η προσθήκη ενός κομματιού ράχης έχει οπωσδήποτε ως συνέπεια την υπαγωγή του εν λόγω μηρού στη δασμολογική κλάση «άλλα».

Η άποψη αυτή έχει το πλεονέκτημα της σαφήνειας και ανταποκρίνεται μάλλον και στη νομική κατάσταση που επικρατεί σήμερα. Ωστόσο, δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής για το κρίσιμο χρονικό διάστημα, αφού, ενόψει των σκέψεων που διατύπωσα ανωτέρω²⁰, πρέπει να θεωρηθεί ως δεδομένο ότι κατά τα έτη 1987/88 ήταν κάλλιστα δυνατόν να υπάγεται ο μηρός με ένα μικρό κομμάτι ράχης στη δασμολογική κλάση «μηρός».

17. Η απάντηση στο υπό κρίση ερώτημα δεν ανευρίσκεται ούτε στις φιλολογικές σκέψεις που διατύπωσε ο εκπρόσωπος της εταιρείας Voogd κατά την προφορική διαδικασία,

όσον αφορά τη σημασία του όρου «μηρός». Η εξέταση του ζητήματος αν στην ολλανδική γλώσσα υπάρχει διαφορά μεταξύ των λέξεων «root» και «dij» παρέλκει εν προκειμένω. Ακόμη και αν η απάντηση ήταν καταφατική, θα παρέμενε αναπάντητο το ερώτημα πώς θα έπρεπε να αντιμετωπίζεται ο μηρός με τεμάχιο ράχης όσον αφορά τη χορήγηση επιστροφών λόγω εξαγωγής.

18. Με την απόφαση στην υπόθεση Εκτο, το Δικαστήριο έκρινε ότι, όπως επιβάλλουν οι αρχές τόσο της ομοιόμορφης ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου όσο και της ισότητας, σε μια διάταξη του κοινοτικού δικαίου, η οποία δεν παραπέμπει ρητώς στο δίκαιο των κρατών μελών για τον προσδιορισμό της έννοιας και της σημασίας της, πρέπει «κανονικά να δίδεται σε όλη την Κοινότητα αυτοτελής και ομοιόμορφη ερμηνεία»²¹. Ωστόσο, όπως καταδείχθηκε, ακόμη και αν ληφθούν υπόψη τα συμφραζόμενα και ο σκοπός των επίμαχων διατάξεων, δεν μπορεί να συναχθεί ποια είναι τα ακριβή ανατομικά όρια που είναι καθοριστικά για την έννοια «μηρός».

Ακριβώς όπως στην υπόθεση Εκτο, ελλείψει σχετικής διατάξεως (όπως είναι, για παράδειγμα, εκείνη που περιέχει ο κανονισμός 1538/91), δεν μπορεί να συναχθεί ότι ο κοινοτικός νομοθέτης θέλησε, στο πλαίσιο της ρυθμίσεως των επιστροφών λόγω εξαγωγής,

20 — Βλ. ανωτέρω σημείο 14.

21 — Όπ.π. (υποσημ. 14), σκέψη 11.

να εναρμονίσει ή να εξομοιώσει τις μεθόδους τεμαχισμού²². Επομένως, η κοινοτική ρύθμιση παραπέμπει συναφώς «σιωπηρά» στις μεθόδους που χρησιμοποιούνται στα κράτη μέλη. Συνεπώς, στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να ανεύρει, λαμβάνοντας υπόψη τις κρατούσες στο οικείο κράτος μέλος ή στην οικεία περιοχή συνήθειες, τα ακριβή ανατομικά όρια του τμήματος πουλερικού που χαρακτηρίζεται ως «πόδι» ή «μηρός»²³.

19. Ωστόσο μπορούμε να υποθέσουμε — χωρίς πάντως να προδικάζουμε κατ' αυτόν τον τρόπο την απόφαση του εθνικού δικαστηρίου — ότι η εξέταση αυτή θα καταλήξει εν πάση περιπτώσει στο αποτέλεσμα ότι ένα τμήμα πουλερικού μπορεί να θεωρείται ως μηρός, ακόμη και όταν συνδέεται με ένα μικρό τεμάχιο ράχης. Στην προκειμένη όμως υπόθεση, το τεμάχιο της ράχης που είναι προσκολλημένο στον μηρό είναι προφανώς σχετικά μεγάλο. Ως εκ τούτου τίθεται κατ' ανάγκη πραιτέρω το ερώτημα εάν ένα τμήμα πουλερικού, το οποίο, κατά την εκτίμηση του εθνικού δικαστηρίου, πρέπει να θεωρηθεί ως «μηρός» με την προαναφερόμενη έννοια, διατηρεί την ιδιότητα αυτή ακόμη και όταν συνδέεται με ένα (ή ενδεχομένως με ένα ακόμη) τεμάχιο ράχης.

20. Η λύση του ζητήματος αυτού πρέπει, κατά τη γνώμη μου, να αναζητηθεί στους γενικούς κανόνες για την ερμηνεία του Κοινού Δασμολογίου, όπως έπραξε το Δικαστήριο ήδη με την απόφασή του στην υπόθεση Ekrto²⁴. Στην υπόθεση εκείνη επρόκειτο για επιστροφές λόγω εξαγωγής στον τομέα του βοείου κρέατος. Στην περιγραφή της κρισιμής δασμολογικής κλάσεως γινόταν λόγος για τεμάχια κρέατος «εξαιρέσει του κοιλιακού τοιχώματος». Τέθηκε συνεπώς,

μεταξύ άλλων, το ερώτημα αν ένα τεμάχιο κρέατος, το οποίο περιλαμβάνει επίσης κοιλιακό τοίχωμα, εξακολουθεί να υπάγεται στην εν λόγω δασμολογική κλάση. Ο ενδιαφερόμενος εξαγωγέας είχε υποστηρίξει την άποψη ότι το ποσοστό του κοιλιακού τοιχώματος που δεν υπερβαίνει το 20 % δεν επηρεάζει συναφώς τη δασμολογική αυτή κατάταξη.

Το Δικαστήριο, αντιθέτως, στηρίχθηκε στον γενικό κανόνα Α 3β για την ερμηνεία της ονοματολογίας του Κοινού Δασμολογίου²⁵. Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, τα «ναμαιγμένα προϊόντα (...) κατατάσσονται σύμφωνα με την ύλη ή το είδος που δίνει σ' αυτά τον ουσιώδη τους χαρακτήρα, όταν είναι δυνατός αυτός ο καθορισμός»²⁶. Σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου, ο ουσιώδης χαρακτήρας ενός τέτοιου είδους τεμαχίου κρέατος δεν εξαρτάται από ορισμένο σταθερό ποσοστό, «αλλά πρέπει να καθορίζεται σύμφωνα με τις συνήθειες των καταναλωτών και του εμπορίου και τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται συνήθως για τον τεμαχισμό και την αφαίρεση των οστών του βοείου κρέατος στο οικείο κράτος μέλος ή την οικεία περιοχή. Η κρίση αυτή εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο»²⁷.

25 — Όπ.π. (υποσημ. 14), σκέψη 20.

26 — Η διατύπωση που παρατίθεται προέρχεται από το κείμενο του Κοινού Δασμολογίου που ίσχυε για το έτος 1987, όπως αυτό προκύπτει από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3618/86 του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 1986 (ΕΕ L 345, σ. 1). Στον κανονισμό (ΕΟΚ) 2658/87 του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 1987 (ΕΕ L 256, σ. 1), ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1988 και ο οποίος καθιέρωσε την προαναφερθείσα Συνδυασμένη Ονοματολογία, το αντίστοιχο απόσπασμα είναι διατυπωμένο κάπως διαφορετικά: «Τα αναμειγμένα προϊόντα κατατάσσονται σύμφωνα με την ύλη ή το είδος που δίνει σ' αυτά τον ουσιώδη τους χαρακτήρα, όταν είναι δυνατός αυτός ο καθορισμός». Ωστόσο δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι στο σημείο αυτό υπάγεται αντικειμενική διαφορά σε σχέση με την προγενέστερη διατύπωση.

* Σ.τ.Μ.: Το γερμανικό κείμενο του κανονισμού 3618/86 έχει ως εξής: «Gemische (Mischungen) (...) werden nach dem charakterbestimmenden Stoff oder Bestandteil definiert, wenn dieser Stoff oder Bestandteil ermittelt werden kann», ενώ το γερμανικό κείμενο του κανονισμού 2658/87 είναι διατυπωμένο ως εξής: «Mischungen (...) werden nach dem Stoff oder Bestandteil eingeteilt, der ihnen ihren wesentlichen Charakter verleiht, wenn dieser Stoff oder Bestandteil ermittelt werden kann». Στο ελληνικό κείμενο και τα δύο κείμενα έχουν αποδοθεί ομοιογράφως.

27 — Όπ.π. (υποσημ. 14), σκέψη 24.

22 — Όπ.π. (υποσημ. 14), σκέψη 13.

23 — Όπ.π. (υποσημ. 14), σκέψη 15.

24 — Βλ. υποσημ. 14.

21. Η αρχή αυτή πρέπει να αποτελέσει την αφετηρία των συλλογισμών μας και στην παρούσα υπόθεση. Το εθνικό δικαστήριο οφείλει, συνεπώς, να εξετάσει αν το τεμάχιο ράχης που είναι προσκολλημένο στον *μηρό*²⁸ είναι τόσο μεγάλο, ώστε να προσδίδει στο τεμάχιο πουλερικού, θεωρούμενο ως σύνολο, τον *ουσιώδη χαρακτήρα* του. Μόνο στην περίπτωση αυτή πρέπει το οικείο τεμάχιο πουλερικού να καταταγεί στη δασμολογική κλάση «άλλα»²⁹. Μολονότι δεν μπορεί, συναφώς, να προσδιοριστεί κανένα σταθερό ποσοστό, φρονώ ότι το εθνικό δικαστήριο μπορεί κάλλιστα να λάβει υπόψη του, στο πλαίσιο της εξέτασεως αυτής, το γεγονός ότι η ίδια η εταιρία Voogd υποστήριξε (με την απάντησή της σε γραπτή ερώτηση του Δικαστηρίου) ότι δεν πρόκειται πλέον για «μηρό», όταν το βάρος του πρόσθετου τεμαχίου ράχης υπερβαίνει το 25 % του συνολικού βάρους.

22. Οφείλω να ομολογήσω ότι η λύση αυτή παρέχει στους επιτήδειους επιχειρηματίες τη δυνατότητα να επιτυγχάνουν τη χορήγηση επιστροφών (ή υψηλότερων επιστροφών) λόγω εξαγωγής και για τεμάχια πουλερικού, για τα οποία ο νομοθέτης δεν θέλησε να προβλέψει επιστροφές. Ωστόσο το ενδεχόμενο αυτό μπορεί να γίνει αποδεκτό για δύο λόγους: Πρώτον, ο νομοθέτης είχε τη δυνατότητα να το αποτρέψει, δίνοντας έναν σαφή ορισμό των επίμαχων τεμαχίων. Δεύτερον, το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγω εν προκειμένω ισχύει μόνο για το παρελθόν, αφού ο νομοθέτης διέλυσε στο μεταξύ την

ασάφεια αυτή. Ας μου επιτραπεί, άλλωστε, να παρατηρήσω ακόμη — χωρίς να θέλω να προδικάσω την απόφαση του ολλανδικού δικαστηρίου — ότι στην παρούσα υπόθεση μου φαίνεται, ενόψει των αβεβαιοτήτων και ασαφειών που εξετέθησαν, εξαιρετικά απίθανο το ενδεχόμενο να μπορεί να προσαφθεί στην εταιρία Voogd *υπαίτια* συμπεριφορά.

Ως προς την κατάταξη των φτερουγών με τεμάχιο ράχης

23. Όσον αφορά την κατάταξη των φτερουγών με τεμάχιο ράχης, τίθεται το ερώτημα εάν τα προϊόντα αυτά πρέπει να θεωρηθούν ως «φτερούγες ολόκληρες, έστω και χωρίς τα άκρα» κατά την έννοια του κανονισμού 1151/87 και του κανονισμού 3846/87 ή εάν υπάγονται στην κλάση «άλλα»³⁰. Στο σημείο αυτό μπορώ — *mutatis mutandis* — να παραπέμψω, εν πολλοίς, στους συλλογισμούς που έχω ήδη αναπτύξει.

24. Στους κανονισμούς που εξετάζονται εν προκειμένω δεν δίδεται ορισμός ούτε για το τι είναι φτερούγα. Και στην περίπτωση αυτή πρέπει — για λόγους πληρότητας — να επισημάνω ότι στη νυν ισχύουσα ρύθμιση το κενό αυτό έχει καλυφθεί. Στο άρθρο 1,

28 — Στο σημείο αυτό πρέπει ακόμη μια φορά να υπομνηστεί ότι στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται ο προσδιορισμός των ακριβών ανατομικών ορίων του «μηρού» με την έννοια αυτή (βλ. ανωτέρω σημείο 18).

29 — Πρέπει ακόμη μια φορά να γίνει παραπομπή στον γενικό κανόνα για την ερμηνεία του Κοινού Δασμολογίου (ή στον γενικό κανόνα για την ερμηνεία της Συνδυασμένης Ονοματολογίας) Α 3γ: Στις περιπτώσεις που η κατάταξη του εμπορεύματος δεν μπορεί να γίνει σύμφωνα με τον κανόνα Α 3β, τότε αυτό κατατάσσεται στην «τελευταία κατά σειρά αξιόμησης κλάση» μεταξύ των κλάσεων που μπορούν έγκυρα να ληφθούν υπόψη.

30 — Βέβαια, τα προδικαστικά ερωτήματα 2, 2 και 2, 3 παραπέμπουν, όσον αφορά την προαναφερόμενη δασμολογική κλάση, μόνο στο ερώτημα 1. 1, στοιχείο γ', και, συνεπώς, στους κανονισμούς 1151/87 και 2800/87. Πρέπει ωστόσο να γίνει δεκτό ότι το αιτούν δικαστήριο είχε υπόψη του και την αντίστοιχη δασμολογική κλάση που χρησιμοποιείται στον κανονισμό 3846/87. Δεδομένου ότι πρέπει συναφώς να πρόκειται για αβλεψία — διόλου περίεργη, αν ληφθεί υπόψη η έσταση των προδικαστικών ερωτημάτων — στις παρατηρήσεις μου θα αναφερθώ και στον τελευταίο αυτό κανονισμό. Ούτως ή άλλως δεν υπάρχει καμία διαφορά ως προς την ουσία.

παράγραφος 2, του κανονισμού 1538/91³¹ αναφέρονται, υπό τον τίτλο «τεμάχια πουλερικών», τα εξής:

που περιλαμβάνουν τις δύο φτερούγες και ένα τέταρτο ράχης που δεν υπερβαίνει το 45 % του συνολικού βάρους»³².

«θ) *Φτερούγα*: το βραχιόνιο οστόν, η κερκίς και η ωλένη, μαζί με το μυϊκό σύστημα (...). Οι τομές πρέπει να πραγματοποιούνται επάνω στις κλειδώσεις.

Οι διατάξεις, όμως, αυτές είναι άνευ σημασίας για το υπό κρίση χρονικό διάστημα (1987/88).

ι) *Αδιαχώριστες φτερούγες*: οι δύο φτερούγες, ενωμένες μεταξύ τους από ένα μέρος της πλάτης, εφόσον το βάρος αυτού του μέρους δεν υπερβαίνει το 45 % του συνολικού βάρους του κομματιού».

25. Και εν³ προκειμένω, στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται, για τους λόγους που ήδη αναφέρθηκαν³³, να καθορίσει τα ακριβή ανατομικά όρια των «φτερουγών» για το κρίσιμο χρονικό διάστημα. Ομοίως, το εθνικό δικαστήριο οφείλει να κρίνει αν το τεμάχιο ράχης που είναι προσκολλημένο στις φτερούγες είναι τόσο μεγάλο, ώστε να προσδίδει στο τεμάχιο πουλερικού τον ουσιαστικό χαρακτήρα του. Κατά την προσωπική μου γνώμη, εν προκειμένω συνηγορούν πράγματι πολλά στοιχεία υπέρ της υπαγωγής του επίδικου προϊόντος στη δασμολογική κλάση «άλλα». Φυσικά στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να αποφασίσει οριστικά για το ζήτημα αυτό.

Ο κανονισμός 3846/87 περιλαμβάνει πλέον μια δασμολογική κλάση 0207.41.71.400, με την εξής περιγραφή: «Τεμάχια και παραπροϊόντα πουλερικών, άλλα από τα συκώτια, κατεψυγμένα: Από πετεινούς ή κόττες: Τεμάχια: Χωρίς κόκκαλα: Άλλα: — Μέρη

Γ — Πρώταση

26. Συνεπώς, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα ως εξής:

1.1. Ο μηρός κοτόπουλου με (τεμάχιο) ράχης(ς) (χωρίς ουρά) δεν αποτελεί «τεταρτημόριο» κατά την έννοια της δασμολογικής κλάσεως 02.02.Β.Π.α)

31 — Βλ. ανωτέρω υποσημ. 11.

32 — Βλ. ανωτέρω υποσημ. 13.

33 — Βλ. ανωτέρω σημείο 18.

1 του καταλόγου που επισυνάπτεται στον κανονισμό (ΕΟΚ) 1151/87 της Επιτροπής, της 27ης Απριλίου 1987, στον κανονισμό (ΕΟΚ) 2303/87, της 30ής Ιουλίου 1987, και στον κανονισμό (ΕΟΚ) 2800/87 της Επιτροπής, της 18ης Σεπτεμβρίου 1987.

- 1.2. Το προϊόν αυτό αποτελεί — όσον αφορά το χρονικό διάστημα από την 1η Ιανουαρίου 1988 έως την 1η Οκτωβρίου 1988 — «τεταρτημόριο χωρίς ουρά» κατά την έννοια της δασμολογικής κλάσεως 0207.41.71.100 του καταλόγου που επισυνάπτεται στον κανονισμό (ΕΟΚ) 3846/87 της Επιτροπής, της 17ης Δεκεμβρίου 1987, εάν μπορεί να θεωρηθεί ως οπίσθιο τεταρτημόριο, αποτελούμενο από κνήμη, μηρό και οπίσθιο τμήμα ράχης. Η διαπίστωση του αν το επίμαχο προϊόν καλύπτεται από τον ορισμό αυτό εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο.
- 1.3. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να διαπιστώσει, σύμφωνα με τη μέθοδο που χρησιμοποιείται συνήθως στο οικείο κράτος μέλος για τον τεμαχισμό των σφαγίων κοτόπουλων, τα ακριβή ανατομικά όρια του τμήματος του κοτόπουλου, το οποίο χαρακτηρίζεται ως «μηροί και τεμάχια μηρών» στη δασμολογική κλάση 02.02.Β.Π. ε) 3 του καταλόγου που επισυνάπτεται στους κανονισμούς που αναφέρθηκαν στην απάντηση του ερωτήματος 1.1. και στη δασμολογική κλάση 0207.41.51.000, η οποία προβλέπεται στο παράρτημα του κανονισμού 3846/87 (ως είχε μέχρι την 1η Οκτωβρίου 1988).
- 1.4. Εάν το εθνικό δικαστήριο κρίνει ότι το πόδι κοτόπουλου με (τεμάχιο) ράχη(ς) (χωρίς ουρά) δεν αποτελεί «τεταρτημόριο», κατά την έννοια της απαντήσεως που δόθηκε ανωτέρω στο σημείο 1.2., αλλά ότι πρόκειται για ενωμένο με τεμάχιο ράχης «μηρό ή τεμάχιο μηρού», κατά την έννοια της απαντήσεως που δόθηκε στο σημείο 1.3., το οικείο προϊόν υπάγεται στις δασμολογικές κλάσεις που αναφέρθηκαν στο σημείο 1.3., υπό την προϋπόθεση ότι το εν λόγω τεμάχιο ράχης δεν είναι τόσο μεγάλο σε σχέση με το όλο προϊόν ώστε, αν ληφθούν υπόψη οι συνήθειες των καταναλωτών και του εμπορίου και οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται συνήθως για τον τεμαχισμό των κοτόπουλων στο οικείο κράτος μέλος ή την οικεία περιοχή, να προσδίδει στο προϊόν αυτό τον ουσιώδη χαρακτήρα του.

Εάν ωστόσο το τεμάχιο ράχης προσδίδει στο όλο προϊόν τον ουσιώδη χαρακτήρα του, το εν λόγω προϊόν πρέπει να καταταγεί στη δασμολογική κλάση 02.02.B.II. ex ζ) («άλλα») του καταλόγου που επισυνάπτεται στους κανονισμούς που αναφέρθηκαν στο σημείο 1.1. της προκειμένης απαντήσεως ή στη δασμολογική κλάση 0207.41.71.900 («άλλα») του κανονισμού 3846/87 — ως είχε μέχρι την 1η Οκτωβρίου 1988.

2.1. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να διαπιστώσει, σύμφωνα με τη μέθοδο που χρησιμοποιείται συνήθως στο οικείο κράτος μέλος για τον τεμαχισμό των σφαγίων κοτόπουλων, ποια είναι τα ακριβή ανατομικά όρια του τμήματος του κοτόπουλου που περιγράφουν ως «φτερούγες ολόκληρες, έστω και χωρίς τα άκρα», η δασμολογική κλάση 02.02.B.II β) του καταλόγου που επισυνάπτεται στους κανονισμούς 267/87, 1151/87, 2303/87 και 2800/87 και η δασμολογική κλάση 0207.41.21.000, η οποία περιλαμβάνεται στο παράρτημα του κανονισμού 3846/87 (ως είχε μέχρι την 1η Σεπτεμβρίου 1988).

2.2. Εάν το εθνικό δικαστήριο κρίνει ότι τα εμπρόσθια τεμάχια ράχης με φτερούγες είναι «φτερούγες ολόκληρες, έστω και χωρίς τα άκρα», κατά την έννοια της απαντήσεως που δόθηκε στο σημείο 2.1., οι οποίες είναι ενωμένες με ένα τεμάχιο της ράχης, το οικείο προϊόν υπάγεται στις δασμολογικές κλάσεις που αναφέρθηκαν στο σημείο 2.1., υπό την προϋπόθεση ότι το εν λόγω τεμάχιο ράχης δεν είναι τόσο μεγάλο σε σχέση με το όλο προϊόν ώστε, αν ληφθούν υπόψη οι συνήθειες των καταναλωτών και του εμπορίου και οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται συνήθως για τον τεμαχισμό των κοτόπουλων στο οικείο κράτος μέλος ή την οικεία περιοχή, να προσδίδει στο προϊόν αυτό τον ουσιώδη χαρακτήρα του.

Εάν ωστόσο το τεμάχιο ράχης προσδίδει στο όλο προϊόν τον ουσιώδη χαρακτήρα του, το εν λόγω προϊόν πρέπει να καταταγεί στη δασμολογική κλάση 02.02.B.II ex ζ) («άλλα») του καταλόγου που επισυνάπτεται στους κανονισμούς που αναφέρθηκαν στο σημείο 2.1. της προκειμένης απαντήσεως ή στη δασμολογική κλάση 0207.41.71.900 («άλλα») του κανονισμού 3846/87 — ως είχε μέχρι την 1η Σεπτεμβρίου 1988.